

Kmetijske in rokodelske Novice.

Na svitlobo dane od c. k. krajske kmetijske družbe.

Tečaj VI.

V sredo 29. sušca 1848.

List 13.

Poménki s kmeti in rokodelci

v mnogih rečéh sedanjiga časa. *)

Ljubi moji! zaslišali ste v poslednjim listu Novic premembo vladanja, ktero so milostljivi Cesar vsim svojim deželam dali.

Slišali ste pa tudi, de take velike poprave se ne morejo v enim hipu izpeljati, zakaj v tacih važnih rečéh, ktere toliko razločnih deželá vtičejo, bojo mógli modri in pošteni možjé iz vsake dezele, ktere si bo ona sama izvolila, na Dunaji skupej priti, de se bojo v vsih rečéh natanjko posvetovali in le tó sklenili, kar bo za vsako deželo nar bolj práv. Pomislite le, če kak gospodar v svojim gospodarstvu kaj noviga napraviti hoče, de se to ne more neutagama zgoditi. Koliko menj pa se more to na naglama v takim velikim gospodarstvu zgoditi, kakor je naše cesarstvo!

Iz vsih stanov izvoljeni možjé bojo prihodnjič pravico imeli govoriti v postavah in davkih. Po ti poti se bo natanjko zrajtalo, koliko bojo znésli dohodki, koliko izdajki našiga cesarstva; de se ne bo več davkov podložnikom nakladovalo, kakor bo potreba, — de se pa tudi ne bo smélo več izdati, kakor bojo dohodki znésli.

Novo vladanje našiga cesarstva bo prihodnjič tako, de ne bo smel nihče z deržavnimi denarji delati kakor bi hotel, kér se bo vse očitno delalo, in kér bojo mogli tudi nar vikši Cesarjevi služabniki za vsako stvarico dobri stati, kar bojo storili.

Dozdej ni bila taka. Podložniki so plačevali, pa niso zvedili, kam so njih denarji šli. Cesar, po-božen, pošten in pravičen Gospod, so mislili, de gré vse po lepim redu in po volji svojih podložnih, — zdej pa so zvedili, de to ni bilo rés, — in de so ljudstva že davnej želéle eniga in družiga polajšanja. Pa Njih prvi svetovavec, kterimu so zdej slovó dali, Jim ni hotel nič od tega povedati.

*) V teh poménkih, ktere bomo prihodnjič v vsakim listu s kmeti in rokodelci imeli, bomo ob kratkim vse na znanje dali, kar bomo pametniga in neumniga ljudi govoriti slišali. Nevarne šuntarje bomo po imenu razglasili, ako jih bomo gotovo zvedili. Kdor ima kaj taciga razglasiti, naj bo kmet ali gospod, kar v te poménke gré, naj nam ob kratkim oznani.

Vredništvo:

Nek drugi svetovavec je pa branil, de se tudi ni smélo nič od tega očitno pisati, zoper kar so se podložniki pritoževali, in lejte! takó je bila vedno nepremakljiva sténa med Cesarjem in ljudstvom — med Očetam in otrôci! To bo zdej vse drugači prišlo, in v tém obstoji konstitucija.

Nek bedák v gospôski suknji je — kakor smo slišali — nekterim kmetam undan konstitucijo tako razlagal: „Konstitucija odveže vsaciga človeka vsih svojih dolžnost, — konstitucija je popolna prostost.“ Alitak neumen človek ne zasluži, de bi ga berž na samotén kraj peljali in ga nikdar več med ljudi ne pustili, de bi samotén v kaki pušavi ali na kakim otoku vžival popolno prostost? Še divja zverina ima med seboj zaveze; kakó bi mar človek, omikan človek, zamogel brez vse zaveze med seboj, brez pravic pa tudi brez dolžnost živeti?

Nek drug bedák, tudi v gospôski suknji, je kmete šuntal, rekoč: „konstitucija je: de boste dvakrat več davkov plačevali, kakor poprej.“ — Taciga goljufa bi gotovo sméli berž vžakelj zavezati in ga v vodo vreči, kér je púntar in šuntar zoper milostljiviga Cesarja, ki bojo po konstitucii svojim ljudstvom vse dovolili, kar bo le moč dovoliti.

Spet drugi gerdún tudi v gospôski suknji je kmetam rekel: „Ali véste, kaj de je konstitucija? Konstitucija je tole: de ste poprej eniga Gospóda iméli, zdej jih boste pa 500 imeli, ki vas bojo gospodarili.“ — Kakó neizrečeno neumen je tudi tak šuntar, vsak pameten kmet lahko presodi, ki je le povérh bral, kar smo od dobrotljive naprave konstitucije govorili.

Ali se je tedej čuditi, de po tacim šuntanji nekteri nevedni ljudjé obnoré, in de v svoji razvujdanosti se gospóskam, cesarskim in gruntnim zoperstavlajo, mavtnarske pohištva podirajo, gradove ropajo, požigajo, kér mislijo, de jim je zdej pripušeno, vse dopernesti, kar koli hočejo. Pa gorjé jim, ko bojo milostljivi pa pravični Cesar po tacih pregrehah prisiljeni, jih ojstro ojstro kaznovati. Sôdne cesarske postave imajo svojo staro veljavo, in jo bojo zoper hudodelce tudi prihodnjič obdržale.